

ปัญหาความรับผิดของผู้ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล
เปรียบเทียบกฎหมายไทยกับสาธารณรัฐสิงคโปร์

PROBLEMS IN OPERATING AN INTERNATIONAL DIGITAL ASSET BUSINESS:
COMPARING THAI LAW
WITH THE REPUBLIC OF SINGAPORE

ทัชปภณ นาราพงษ์ธร^{1*} และ สุมาลี วงษ์วิทิต²

¹สาขากฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

²คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Tuchpapol Narapongsathorn^{1*} and Sumalee wongwitit²

¹Master of Laws Program in Intellectual Property and International Trade Law, Faculty of Law,
Ramkhamhaeng University, Bangkok, Thailand

²Faculty of Law, Ramkhamhaeng University, Bangkok, Thailand

*E-mail: pirate.abc@gmail.com

Received: 28-03-2024

Revised: 09-04-2024

Accepted: 29-04-2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการเยียวยาความเสียหายของผู้ลงทุนจากการระดมทุนของผู้ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลระหว่างประเทศ โดยการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการศึกษาวิจัยเอกสาร และเปรียบเทียบกฎหมายไทยกับสาธารณรัฐสิงคโปร์ในปัญหาเกี่ยวกับการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล ปัญหาหน้าที่และความรับผิดของผู้ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลระหว่างประเทศ ปัญหาการเยียวยาความเสียหายของผู้ลงทุนจากการระดมทุนของผู้ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลระหว่างประเทศ ผลการศึกษวิจัยพบว่ากฎหมายไทยยังไม่ครอบคลุมเพียงพอในเรื่องการใช้ดุลพินิจ และอำนาจในการกำกับดูแล การประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล ยังไม่มีข้อกำหนดที่ชัดเจนในด้านความรับผิด กระบวนการเยียวยาความเสียหายมีความล่าช้า ยังไม่มีการจัดตั้งกองทุน และแผนชดเชยนักลงทุน งานวิจัยมีข้อเสนอแนะให้กำหนดลักษณะของสินทรัพย์ดิจิทัลตามวัตถุประสงค์ของการนำไปใช้ เพื่อความชัดเจนในการกำกับดูแล ห้ามผู้ที่ไม่ได้รับอนุญาตและเป็นผู้ที่มีผลต่อการตัดสินใจต่อผู้ใช้บริการในสังคมออนไลน์ (Influencer)

ทำการโฆษณา โดยกำหนดบทลงโทษที่รุนแรงขึ้นหากฝ่าฝืน และจัดตั้งกองทุนเยียวยาและแผนชดเชยนักลงทุนที่ได้รับความเสียหาย

คำสำคัญ: สินทรัพย์ดิจิทัล ธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล การกำกับดูแลธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล

ABSTRACT

This article aims to examine the challenges in remedying the damages faced by investors from international digital asset fundraising by business operators. The research employs a qualitative methodology, utilizing document analysis and comparing Thai law with that of the Republic of Singapore concerning the regulation and oversight of digital asset businesses. It focuses on the responsibilities and liabilities of international digital asset business operators and the measures available for compensating investors affected by their fundraising activities. The research uncovers that Thai law lacks comprehensive coverage regarding discretionary powers and regulatory oversight of digital asset businesses. It also lacks clear guidelines on liability issues, leading to delays in addressing investor damages with no established compensation fund or plan. The study recommends defining digital asset characteristics based on their intended use to ensure clear supervision. Unauthorized individuals, especially influencers who influence online user decisions, should be prohibited from advertising. Stricter penalties should be enforced for violations, and a compensation fund and plan for affected investors must be established.

Keywords: Digital assets, Digital asset business, Supervision of digital asset business

บทนำ

เมื่อนักพัฒนาชื่อ ซาโตชิ นากาโมโตะ ได้เผยแพร่บทความชื่อว่า “Bitcoin: A Peer-to-Peer Electronic Cash System” (Nakamoto, 2009) ในปี ค.ศ. 2009 บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นบทความที่แนะนำการใช้เทคโนโลยีบล็อกเชน (Blockchain) ซึ่งเป็นเทคโนโลยีการเก็บข้อมูลดิจิทัล (Digital data collection) แบบหนึ่งที่ทำให้ข้อมูลธุรกรรมดิจิทัล (Digital transaction) แพร่ไปยังทุก ๆ บล็อก (Block) ข้อมูลของแต่ละคนในห่วงโซ่ (Chain) ทราบว่าใครที่เป็นเจ้าของและ

มีสิทธิในข้อมูลนั้น การที่จะเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อมูลทำได้ยาก เพราะทุก ๆ ห่วงโซ่ จะมีสำเนาข้อมูลดิจิทัล โดยบล็อกเชนจะบันทึกข้อมูลการเปลี่ยนแปลงธุรกรรมใหม่ก็ต่อเมื่อในเครือข่ายส่วนใหญ่ตรวจสอบแล้วถูกต้อง (International Business Machines, 2023) เพื่อสร้างระบบการโอนเงินแบบเพียร์ทูเพียร์ (Peer-to-Peer) ที่ไม่จำเป็นต้องมีบุคคลที่เป็นสื่อกลาง (ธนาคาร) ในการทำธุรกรรมการโอนเงิน โดยสร้างเหรียญดิจิทัลชื่อ Bitcoin ขึ้นเป็นสื่อกลางการแลกเปลี่ยน

แทนเงินตราของรัฐ (Fiat money) จึงถือเป็นเงินดิจิทัลหรือคริปโตเคอร์เรนซี (Cryptocurrency) สกุลแรกของโลก นับแต่นั้นรูปแบบและระบบการเงินการลงทุนจึงเปลี่ยนแปลงพัฒนาไปอย่างรวดเร็วเกิดการพัฒนาระดมทุนด้วยเหรียญดิจิทัลในรูปแบบ Initial Coin Offering (ICO) (Kasikornbank, 2022) ด้วยการนำเทคโนโลยีบล็อกเชน (Blockchain) ซึ่งมีความปลอดภัย (Security) และน่าเชื่อถือ (Trust) ในการทำธุรกรรมการเงิน สร้างความเชื่อมั่นให้กับนักลงทุน ประกอบกับสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ง่ายไม่จำเป็นต้องผ่านคนกลางทำให้ได้รับความนิยมและขยายตัวอย่างรวดเร็ว ผู้ประกอบธุรกิจที่ต้องการเงินทุนจึงได้หันมาระดมทุนด้วยเงินดิจิทัลแทนการระดมทุนด้วยเงินตรา ซึ่งผู้ระดมทุนจะให้ผลตอบแทนตามกิจการ ในหนังสือชี้ชวนหรือเอกสารรายละเอียดโครงการ หรือ Whitepaper กับผู้สนใจลงทุนในรูปแบบของเหรียญดิจิทัล (Token/Coin) ที่ตนเองสร้างขึ้นเป็นหลักฐานในการลงทุน เช่น หนังสือชี้ชวนของบริษัท เอสพีวี 77 จำกัด ที่เสนอขายโทเคนดิจิทัลเพื่อการลงทุน สิริ ฮับ เมื่อ 21 ก.ย. 2564 โดยให้ผลตอบแทนสูงถึงอัตราร้อยละ 4.5 ต่อปีสำหรับโทเคน SiriHubA และร้อยละ 8.0 ต่อปีสำหรับโทเคน SiriHubB แบ่งรายได้ทุกไตรมาส (SPV 77 Company Limited, 2020) ด้วย แต่เนื่องจากการลงทุนในรูปแบบ ICO มีความเสี่ยงสูงและเป็นเรื่องใหม่ จึงมักเกิดปัญหาการโกง มูลค่าความเสียหายสูง ดังที่เป็นข่าวทั้งทางวิทยุ โทรทัศน์ หรือจากสื่อสังคมออนไลน์ เช่น คดีแชร์ลูกโซ่ UFUN หรือ คดี Forex-3D เป็นต้น

จากปัญหาที่กล่าวมาจึงนำไปสู่ประเด็นปัญหาในการวิเคราะห์ ดังนี้

ประเด็นแรก คือ ปัญหาการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล จากความนิยมในช่วงปี พ.ศ. 2558 – 2561 ซึ่งถือเป็นยุคทองของการระดมทุนด้วยเหรียญดิจิทัลในรูปแบบ Initial Coin Offering (ICO) ผ่านอินเทอร์เน็ต มีการขยายตัวอย่างรวดเร็วแต่ยังไม่มีกฎหมายในการควบคุม และเนื่องจากวิธีการลงทุนแบบ ICO มีความเสี่ยงสูงทั้งจากตัวธุรกิจที่ไม่มีหลักประกัน และจากมิจฉาชีพรวมถึงความยากในการตรวจสอบภาครัฐเล็งเห็นความสำคัญดังกล่าวและต้องเข้ามาควบคุมอย่างใกล้ชิด จึงได้ตราพระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. 2561 เพื่อควบคุม กำกับดูแล โดยมาตรา 3 กำหนดอำนาจหน้าที่ให้สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์หรือ ก.ล.ต. ตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 เป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบในการวางนโยบาย ออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่งหรือข้อกำหนดเพื่อส่งเสริมและพัฒนา กำกับดูแล ควบคุมสินทรัพย์ดิจิทัลและผู้ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล ดังที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 10 นั้น มีความชัดเจนเพียงพอหรือไม่ คณะกรรมการ ก.ล.ต.ใช้อำนาจและดุลพินิจประการใดมีประสิทธิภาพในการกำกับดูแลและควบคุมการกระทำอันทุจริตหรือมิชอบ อันอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่นักลงทุนหรือไม่ อย่างไร สอดคล้องกับสถานะและสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายหรือไม่ เช่น การออกประกาศกำหนดลักษณะของการประกอบกิจการธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล หรือการควบคุมกำกับดูแลตามพระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. 2561 ตามมาตรา 30 (5) ซึ่งกำหนดกลไกการป้องกัน

และปราบปรามการฟอกเงิน โดยให้ถือว่าผู้ประกอบการธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลและผู้ให้บริการระบบเสนอขายโทเคนดิจิทัลเป็นสถาบันการเงินตามบทนิยามในกฎหมายฟอกเงิน และกำหนดให้ผู้ประกอบการธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลจะต้องมีมาตรการเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (Know Your Customer (KYC)) ถือเป็นมาตรการตรวจสอบและต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายหรือการฟอกเงินตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 สามารถบังคับใช้ได้ ครอบคลุมมากน้อยเพียงใด จึงมองได้ว่าปัญหาเรื่องการกำกับดูแลเป็นปัญหาที่น่าสนใจ และหากเป็นปัญหากฎหมายอาจเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล ย่อมส่งผลให้การกำกับดูแลไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. 2561

ปัญหาประการที่สอง คือ ปัญหาความรับผิดของผู้ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลกรณีระดมทุนด้วยเหรียญดิจิทัลในรูปแบบ ICO ผ่านอินเทอร์เน็ต ซึ่งประชาชนที่สนใจลงทุนสามารถเข้าถึงได้ง่ายและหากต้องการลงทุนต้องสมัครสมาชิกและเปิดบัญชีหรือกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ (E-Wallet) เพื่อลงทุนกับแพลตฟอร์ม (Platform) ของผู้ประกอบการธุรกิจซึ่งตั้งอยู่ต่างประเทศ และหากเกิดการทุจริตขึ้น ดังเช่น คดี UFUN ในปี พ.ศ. 2558 ที่อ้างว่าเป็นบริษัทจดทะเบียนถูกต้องที่ประเทศมาเลเซีย ใช้การระดมทุนแบบ ICO ผ่านอินเทอร์เน็ตเข้ามาในประเทศไทย โดยไม่ได้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 มาตรา 65 ซึ่งขณะเกิดเหตุถือเป็นกฎหมาย

ที่ใกล้เคียงอย่างยิ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 4 จะมีความรับผิดชอบหรือไม่เพียงใด

ปัญหาประเด็นที่สามคือปัญหาการเยียวยาความเสียหายของผู้ลงทุนจากการระดมทุนของผู้ประกอบการธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล เนื่องจากการลงทุนด้วยสินทรัพย์ดิจิทัลในรูปแบบ Initial Coin Offering (ICO) ให้ผลตอบแทนที่สูงและใช้ระยะเวลาไม่นานทำให้ประชาชนที่ต้องการความมั่นคงนำเงินเก็บออกมาลงทุนเพื่อหวังกำไรจำนวนมากแต่เนื่องจากวิธีการลงทุนแบบ ICO มีความเสี่ยงสูงไม่มีหลักประกันใดให้กับผู้ลงทุน อีกทั้งความเสี่ยงจากมิจฉาชีพที่แฝงตัวเข้ามาหลอกลวง และการขาดความเข้าใจในการลงทุนที่แท้จริงทำให้เกิดความเสียหายต่อประชาชนจากการระดมทุนจำนวนมากและมีมูลค่าความเสียหายสูง ดังเช่น คดีแชร์ลูกโซ่ยูฟูน (UFUN) ดังกล่าว มีผู้เสียหายกว่า 120,000 คน มูลค่าความเสียหายกว่า 38,000 ล้านบาท แต่ผู้เสียหายไม่ได้รับการเยียวยาจากการกระทำทุจริตแต่อย่างใด แม้จะผ่านมากกว่า 10 ปี ดังที่ปรากฏตามหน้าหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ หรือสื่อออนไลน์ต่าง ๆ การระดมทุนในรูปแบบ ICO ผ่านอินเทอร์เน็ตทำให้ประชาชนจำนวนมากเข้าถึงได้ง่ายและผู้ประกอบการสามารถระดมทุนได้เงินจำนวนมาก หากเกิดความเสียหายไม่ว่ากรณีใด ๆ จากการระดมทุนดังกล่าวอาจส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศได้ ซึ่งเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทำให้สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับบทบัญญัติของกฎหมายที่บังคับใช้อยู่ นั้นจะสามารถให้ความคุ้มครองผู้เสียหายจากการระดมทุนผ่านอินเทอร์เน็ตของผู้ประกอบการธุรกิจ

และสามารถกำกับดูแลมิให้เกิดผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวมได้มากนักน้อยเพียงใด

จากปัญหาดังกล่าวพบว่า หากมีความเสียหายเกิดขึ้นจากการระดมทุนในรูปแบบ ICO ผ่านอินเทอร์เน็ตไม่ว่ากรณีใด ๆ ประเทศไทยยังไม่มีมาตรการทางกฎหมายใดให้ความคุ้มครองและสามารถเยียวยาความเสียหายให้กับผู้เสียหายจำนวนมากและวงเงินมูลค่าความเสียหายสูงได้อย่างเพียงพอและการจะนำตัวผู้กระทำความผิดมารับโทษตามกฎหมายนั้น ก็เป็นเรื่องยาก ถึงแม้จะมีการบัญญัติให้ผู้เสียหายสามารถรวมกลุ่มหรือมอบหมายตัวแทนมาดำเนินคดีแบบกลุ่ม (Class Action) ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 222/1 – 222/7 ซึ่งมีเจตนารมณ์เพื่อให้การช่วยเหลือผู้เสียหายที่มีจำนวนมาก ให้ได้รับการชดเชยค่าเสียหายโดยเร็ว เป็นการลดค่าใช้จ่ายและขั้นตอนในการดำเนินคดีลดภาระการพิสูจน์ความเสียหาย (burden of proof) คดีแพ่ง เนื่องจากผู้เสียหายไม่ต้องฟ้องเป็นคดีเองทุกคน แต่ให้ตัวแทนผู้เสียหายเป็นโจทก์ ซึ่งก็ทำให้ค่าใช้จ่ายในการฟ้องคดีลดลงเนื่องจากค่าใช้จ่ายในการฟ้องคดีสมาชิกกลุ่มทั้งหมดรับผิดชอบร่วมกัน ซึ่งผู้เสียหายทั้งหมดที่เสียหายแบบเดียวกันจะได้รับการชดเชยอย่างเท่าเทียมกัน อันจะเกิดประโยชน์ต่อศาลและคู่ความ แต่อย่างไรก็ตามในการพิจารณาหากศาลฟังได้ว่าโจทก์เสียหาย จึงจะพิจารณาประเด็นต่อไปว่าโจทก์เสียหายเพียงใด และกำหนดประเด็นค่าเสียหาย ซึ่งในการพิจารณาแม้จำเลยไม่ได้ให้การต่อสู้โต้แย้งจำนวนค่าเสียหายก็ถือว่า มีประเด็นข้อพิพาท อันเป็นข้อยกเว้นในกฎเกณฑ์ของกฎหมายลักษณะพยาน (Law of Evidence) โจทก์จึงมีหน้าที่นำสืบเสมอว่าตนเสียหายไปจริง

ตามจำนวนที่ฟ้อง แต่ก็ไม่ใช่เป็นเรื่องยุ่งยาก เพราะโจทก์หรือผู้เสียหายเสียหายจากการลงทุนเท่าไรก็นำหลักฐานต่าง ๆ มาเป็นพยานประกอบการพิจารณา เช่น เอกสารหลักฐานในการซื้อขายโทเคนดิจิทัล จึงเป็นการประหยัดทั้งค่าใช้จ่าย เวลา และลดความซับซ้อนในการดำเนินคดีให้น้อยลงตลอดจนทำให้ผู้เสียหายในคดีมีโอกาสดำเนินการเยียวยาได้อย่างมีประสิทธิภาพก็ตาม แต่การที่จะดำเนินคดีแบบกลุ่มได้นั้นผู้ลงทุนที่เสียหายจะต้องได้มาซึ่งสิทธิในการเป็นสมาชิกกลุ่มโดยสุจริตและมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการดำเนินคดีเพื่อรักษาผลประโยชน์ของสมาชิกกลุ่มซึ่งลักษณะดังกล่าวเป็นไปได้ยาก เนื่องจากการระดมทุนด้วยเหรียญดิจิทัลในรูปแบบ Initial Coin Offering (ICO) ดำเนินการผ่านอินเทอร์เน็ตจากทั่วทุกมุมโลก ทำให้ผู้เสียหายไม่สามารถตกลงตั้งตัวแทนได้ง่าย และการเป็นสมาชิกกลุ่มเป็นไปได้โดยผลของกฎหมาย หากสมาชิกกลุ่มท่านใดต้องการแยกฟ้องคดีด้วยตนเอง หรือไม่ต้องการผูกพันตามผลของคำพิพากษาจะต้องแจ้งความประสงค์ออกจากการเป็นสมาชิกกลุ่มเป็นหนังสือต่อศาลภายในระยะเวลาตามที่ศาลกำหนด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลของประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐสิงคโปร์
3. เพื่อศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลของประเทศไทยกับสาธารณรัฐสิงคโปร์

4. เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบปัญหาการเยียวยาความเสียหายของผู้ลงทุนจากการระดมทุนของผู้ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐสิงคโปร์

5. เพื่อหาข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ทางวิชาการและทางปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล

บททวนแนวคิด

แนวคิดเกี่ยวกับการกำกับดูแลธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล

จากความนิยมและการขยายตัวอย่างรวดเร็วของการลงทุนในรูปแบบ Initial Coin Offering (ICO) ผ่านอินเทอร์เน็ต ซึ่งมีความเสี่ยงสูงและอาจทำให้เกิดปัญหาอันอาจกระทบต่อเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศไทย ซึ่งรัฐเล็งเห็นความสำคัญดังกล่าวจึงต้องเข้ามาควบคุมอย่างใกล้ชิด และการใช้อำนาจของรัฐในการควบคุมสินทรัพย์ดิจิทัลต้องใช้อำนาจเหนือเอกชนในการควบคุมกำกับดูแล อาจไปกระทบสิทธิเสรีภาพปัจเจกบุคคลโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้ การใช้อำนาจกระทำการทางปกครองจึงมีลักษณะพิเศษและต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่ตราขึ้นตามหลักความชอบด้วยกฎหมาย ดังนั้นเพื่อควบคุมการใช้อำนาจรัฐให้อยู่ภายใต้กฎหมายอันเป็นรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย รัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐจะกระทำการที่กระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้ก็ต่อเมื่อมีกฎหมายให้อำนาจไว้และการใช้อำนาจนั้นจะเกินหรือขัดกับที่กฎหมายที่ตราขึ้นนอกเหนือที่ให้อำนาจนั้น

ไม่ได้ การใช้อำนาจของรัฐ จึงมีแนวคิด หลักการ และทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

หลักความได้สัดส่วน เป็นหลักที่บังคับให้ผู้ใช้อำนาจรัฐจำกัดสิทธิเสรีภาพของผู้อยู่ใต้ อำนาจอย่างพอเหมาะพอประมาณเท่าที่จำเป็นแก่การดำรงรักษาหรือส่งเสริมให้เกิดประโยชน์สาธารณะเท่านั้น

โดยหลักความได้สัดส่วน ประกอบด้วย 3 หลักย่อย (Wisarutpit, 2022) คือ

1. หลักความสัมฤทธิ์ผล (Principle of Appropriateness) หลักการนี้ บังคับว่าในบรรดา มาตรการต่าง ๆ ที่รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายเปิดช่องให้ฝ่ายปกครองสามารถกำหนดเพื่อไปจำกัดสิทธิ และเสรีภาพของประชาชนได้ ฝ่ายปกครองจะต้อง เลือกมาตรการที่สามารถดำเนินการให้เจตนารมณ์ ของกฎหมายฉบับนั้นสำเร็จลุล่วงไปได้เท่านั้น

2. หลักความจำเป็น (Principle of Necessity) หลักการนี้เรียกร้องว่าในบรรดา มาตรการหลาย ๆ อย่าง ซึ่งล้วนแต่ชอบด้วยหลัก ความสัมฤทธิ์ผลหรือสามารถทำให้เจตนารมณ์ หรือวัตถุประสงค์ของกฎหมายฉบับที่ให้อำนาจ สำเร็จลุล่วงไปได้ ซึ่งแต่ละมาตรการย่อมมีผล กระทบกระเทือนต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน มากน้อยแตกต่างกัน ฝ่ายปกครองต้องตัดสินใจ เลือกออกมาตรการที่กระทบกระเทือนต่อสิทธิ และเสรีภาพของประชาชนน้อยที่สุด แต่ในกรณี ที่มีมาตรการที่กำหนดไว้ในกฎหมายเพียงมาตรการ เดียวเท่านั้น มาตรการดังกล่าวย่อมถือว่าเป็น มาตรการที่จำเป็น

3. หลักความได้สัดส่วนในความหมาย อย่างแคบ (Principle of Proportionality

in The narrow sense) หรือหลักดุลภาพ (Balance) หลักการนี้เป็นหลักการที่เรียกร้องให้ฝ่ายปกครอง หากจำเป็นต้องออกมาตรการที่เป็นการจำกัดสิทธิ และเสรีภาพของประชาชน ฝ่ายปกครองจะต้อง เลือกรัฐธรรมนูญที่เหมาะสมและสามารถดำเนินการ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ หรือเจตนารมณ์ของ กฎหมายที่ให้อำนาจแล้ว มาตรการดังกล่าวจะต้อง เป็นมาตรการที่จำเป็นโดยไม่สามารถหามาตรการ อื่นใด และเป็นมาตรการที่กระทบกระเทือนต่อสิทธิ และเสรีภาพของบุคคลน้อยที่สุด เมื่อได้พิจารณา กับผลที่ได้จากการใช้มาตรการดังกล่าว จะเห็นว่ การควบคุม กำกับดูแล ธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล อาจจำเป็นต้องใช้มาตรการสั่งให้หยุดดำเนินการ ยึดอายัด หรือแม้แต่ริบทรัพย์สินระหว่างการพิจารณา เพื่อคุ้มครองความเสียหายของผู้ลงทุน ซึ่งกระทบ ต่อสิทธิของบุคคล

ความหมายของการยึด อายัด และริบ ทรัพย์สิน

การยึดทรัพย์สิน (Seize) คือ การที่ เจ้าพนักงานเอาทรัพย์สินไปจากการครอบครอง ของบุคคล เพราะเหตุที่กระทำการฝ่าฝืนกฎหมาย หรือเพื่อบังคับคดี ดังนั้น ทรัพย์สินที่ถูกยึด จึงห้ามโอน คัดแปลง จำหน่าย หรือการโยกย้ายทรัพย์สิน โดยอาศัยอำนาจตามกฎหมาย

การอายัดทรัพย์สิน (Freeze) คือ การห้าม จำหน่ายจ่ายโอนทรัพย์สินหรือสิทธิเรียกร้อง ดังนั้น การอายัดทรัพย์สิน

การริบทรัพย์สิน (Confiscation) โทษทาง อาญาประเภทหนึ่งที่บังคับเอาทรัพย์สินมาจาก เจ้าของทรัพย์สินหรือผู้ครอบครอง ทรัพย์สินที่ถูกริบ จะตกเป็นของแผ่นดิน หรือศาลอาจสั่งให้ทำให้ ทรัพย์สินนั้นใช้ไม่ได้ หรือทำลายทรัพย์สินนั้นเสีย

ก็ได้ เพื่อเป็นการลงโทษทดแทนความผิดที่ได้กระทำ ทฤษฎีการกำกับดูแลที่ดี

ทฤษฎีการกำกับดูแลที่ดีนี้ มีผู้ให้ความหมาย ในทำนองเดียวกันกับคำว่า “ธรรมาภิบาล” โดย คำว่า Good Governance เริ่มนำมาใช้กันเมื่อ ช่วงต้น พ.ศ. 2523 ซึ่งในช่วงนั้นในกรณีภาครัฐ จะเรียกว่า Good political governance ผู้เป็น เจ้าของ คือ ประชาชนซึ่งใช้สิทธิของตนเองเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าไปทำหน้าที่ในรัฐสภา เพื่อกำกับดูแล ผู้บริหาร คือ รัฐบาลให้บริหาร ประเทศในทางที่ถูกต้องสอดคล้องกับความต้องการ ของประชาชน (Tothanakasem, 1999)

ทฤษฎีเกี่ยวกับสิทธิเรียกร้องความเสียหาย ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 ได้นิยามความหมายของผู้เสียหายไว้ ในมาตรา 3 ว่า “ผู้เสียหาย หมายความว่า บุคคล ซึ่งได้รับความเสียหายถึงแก่ชีวิตหรือร่างกายหรือ จิตใจ เนื่องจากการกระทำความผิดอาญาของผู้อื่น โดยตนมิได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้น

กฎหมายฮัมบูราปี ถือเป็นจุดเริ่มต้น วิวัฒนาการของการทดแทนค่าเสียหายแก่ผู้เสียหาย ในคดีอาญาหรือเหยื่ออาชญากรรม จากที่ได้บัญญัติ ถึงความรับผิดชอบของชุมชนที่มีในกรณีเกิด การกระทำความผิดว่า ถ้าผู้ใดถูกปล้นสะดมและ เจ้าหน้าที่ไม่สามารถจับกุมคนร้ายได้ ผู้ถูกปล้นสะดม สามารถประกาศความสูญเสียในทรัพย์สินของตน ต่อพระผู้เป็นเจ้าของได้ เป็นผลให้ผู้ปกครองดินแดนนั้น ต้องชดใช้ทรัพย์สินทดแทนที่เขาสูญเสียไป และถ้า ผู้นั้นถึงแก่ความตายจากอาชญากรรม ผู้ปกครอง ดินแดนจำต้องใช้เงินจำนวนหนึ่งให้แก่ทายาทของ ผู้เสียชีวิตด้วย (Wattanawanich, 1981)

แนวคิดการเก็บรักษาสินทรัพย์ดิจิทัล

สินทรัพย์ดิจิทัล (Digital Asset) ทั้ง คริปโทเคอร์เรนซีและโทเคนดิจิทัลเป็นทรัพย์สินที่ไม่มีลักษณะทางกายภาพไม่สามารถจับต้องได้ เพราะสร้างขึ้นด้วยหน่วยข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์บนระบบหรือเครือข่ายบล็อกเชน ซึ่งแตกต่างจากผลิตภัณฑ์ทางการเงินในรูปแบบดั้งเดิม การเก็บรักษาสินทรัพย์ดิจิทัลจะต้องมีกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ (Digital Wallet) หรือที่เรียกสั้น ๆ ว่า “Wallet” ในการเก็บรักษา โดยผู้ใช้งานต้องทำการเปิดใช้บริการ Wallet จากผู้ให้บริการ ซึ่งเมื่อเปิดใช้งานจะได้รับ Public key และ Private Key โดย Public key เป็นเสมือนเลขที่บัญชีเงินฝากใช้สำหรับให้บุคคลอื่นโอนสินทรัพย์ดิจิทัลเข้ามาใน Wallet ของผู้ใช้งาน ส่วน Private Key คือรหัสผ่านส่วนตัวหรือเปรียบเสมือนรหัสบัตร ATM ในการเข้าถึงหรือโอนสินทรัพย์ดิจิทัลใน Wallet ของตน ดังนั้น Private Key จึงมีความสำคัญเฉกเช่นเดียวกับการรักษารหัสผ่านของบัตร ATM และต้องระมัดระวังในการเก็บรักษา หากผู้อื่นล่วงรู้ก็จะสามารถเข้าใช้หรือโอนสินทรัพย์ดิจิทัลนั้นออกไปได้ และหากจำไม่ได้หรือสูญหาย ผู้ใช้งานก็จะไม่สามารถเข้าถึง Wallet เพื่อจัดการกับสินทรัพย์ดิจิทัลนั้นได้อีกต่อไป (Office of the Securities and Exchange Commission, 2021)

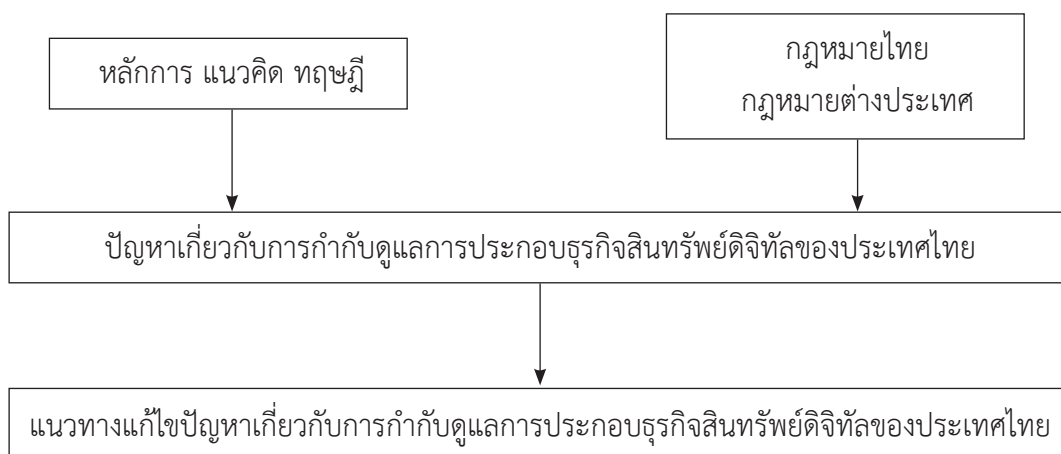
สมมติฐาน

แม้ว่าจะมีกฎหมายทั้งทางแพ่งและทางอาญาเกี่ยวกับการเงินการลงทุนแล้ว รวมถึงกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน คือพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

พ.ศ.2535 พระราชกำหนด การประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ.2561 และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 รวมทั้งกฎระเบียบ ข้อบังคับของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ หรือ ก.ล.ต. ก็ตาม แต่จากปรากฏการณ์ในระบบการเงินการลงทุนที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะด้านการระดมทุนด้วยสินทรัพย์ดิจิทัลที่มีการเปลี่ยนแปลงก้าวหน้าอย่างมากทำให้กฎหมายที่บังคับใช้อยู่ไม่ครอบคลุมครบถ้วนต่อการกำกับดูแลกิจกรรมระดมทุนดังกล่าวได้อย่างเพียงพอ จึงทำให้ไม่สามารถเอาผิดกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำความผิดและทำให้เกิดความเสียหายให้แก่ลงทุนได้ จากปัญหาทั้งหลายดังกล่าวจึงทำให้ผู้ศึกษาทำการสำรวจกฎหมายของต่างประเทศและพบว่าสาธารณรัฐสิงคโปร์เป็นประเทศที่น่าสนใจในการนำกฎหมายมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับกฎหมายไทย เพราะเหตุว่ากฎหมายของสาธารณรัฐสิงคโปร์มีความทันสมัย มีความโดดเด่น เป็นศูนย์กลางทางการเงินและอยู่ในภูมิภาคเดียวกันกับประเทศไทย ขณะเดียวกันก็มีกฎหมายที่สอดคล้องกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีดิจิทัลและเงินดิจิทัล ประกอบกับได้รับการจัดอันดับจาก The Global Financial Centres Index หรือ GFCI ในปี พ.ศ. 2565 โดยนักวิชาการจาก Z/Yen ลอนดอน และ China Development Institute (Z/Yen, 2023) ให้สาธารณรัฐสิงคโปร์เป็นอันดับหนึ่งของภูมิภาคเอเชีย โดยมีฮ่องกงเป็นอันดับสอง ซึ่งหากนำมามาตรการและกลไกในกระบวนการบังคับใช้กฎหมายการเงินการลงทุนของสาธารณรัฐสิงคโปร์มาพิจารณารวมกับกฎหมายของประเทศไทย

น่าจะเกิดแนวทางประยุกต์ใช้แก้ปัญหาต่าง ๆ ที่มีอยู่ได้อย่างเหมาะสมในการบังคับใช้เพื่อคุ้มครองผู้ลงทุนและสามารถดำเนินการกับผู้ระดมทุนที่กระทำผิดได้มากกว่า

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดของการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

บทความนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยการค้นคว้าจากข้อมูลบทบัญญัติ ของกฎหมาย คำพิพากษา หนังสือ บทความ วิทยานิพนธ์ ข้อมูลจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้องทั้งประเทศไทย และต่างประเทศประกอบการสอบถามข้อมูลจากประชาชนผู้สนใจลงทุนในสินทรัพย์ดิจิทัล ผู้ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล เจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยตามประเด็นที่ศึกษา ได้ผลดังนี้

1) ปัญหาการกำกับดูแลการระดมทุนสินทรัพย์ดิจิทัลพบว่า สาธารณรัฐสิงคโปร์ไม่ได้แบ่งสินทรัพย์ดิจิทัลไว้เฉพาะแต่จะแบ่งตามวัตถุประสงค์การใช้งาน เช่น โทเคนดิจิทัลเพื่อการชำระเงิน

โทเคนประเภทหลักทรัพย์ โทเคนดิจิทัลเพื่อการใช้ประโยชน์ โดยทุกประเภทระบุชัดเจนว่าใช้เทคโนโลยีบล็อกเชน ทำให้การกำหนดอำนาจในการกำกับดูแลชัดเจนไม่คลุมเครือ สามารถแยกได้ว่าโทเคนชนิดใดอยู่ภายใต้กฎหมายฉบับใด ขณะที่ประเทศไทยแบ่งประเภทของสินทรัพย์ดิจิทัลไว้ในลักษณะทั่วไป ได้แก่ โทเคนเพื่อการลงทุน โทเคนเพื่อการใช้ประโยชน์แบบพร้อมใช้ โทเคนเพื่อการใช้ประโยชน์แบบไม่พร้อมใช้ ซึ่งไม่ได้ระบุดังกล่าวใช้เทคโนโลยีบล็อกเชนทำให้ต้องใช้ความสามารถในการตีความและอาจเกิดข้อถกเถียงในการกำกับดูแลได้

จึงเป็นสาเหตุให้ขอบเขตอำนาจหน้าที่การบังคับใช้กฎหมายของคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์หรือ ก.ล.ต. ไม่ชัดเจนครอบคลุมเพียงพอต่อสภาพของโทเคนดิจิทัลและอาจก่อให้เกิดปัญหาในอนาคตได้

2) ปัญหาหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พบว่าผู้ออกโทเคนและผู้ให้บริการเสนอขาย (ICO Portal, 2024) ไม่ได้รวมอยู่ในผู้ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล ตามนิยามของพระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ พ.ศ.2561 จึงเป็นช่องว่างทางกฎหมายที่อาจทำให้เกิดการทุจริตได้ เนื่องจากกฎหมายกำหนดให้ผู้ออกโทเคนต้องให้ผู้ให้บริการเสนอขายทำหน้าที่กลั่นกรองแต่เพียงผู้เดียวและทำหน้าที่เป็นเหมือนผู้กำกับดูแลด้วยและต้องขายผ่านผู้ให้บริการนี้เท่านั้น จึงไม่มีการตรวจสอบหรือกำกับดูแลจากบุคคลที่ 3 ในการร่วมตรวจสอบโทเคน จึงอาจทำให้เกิดปัญหาการตรวจสอบผิดพลาดหรือตั้งใจที่จะร่วมมือกับผู้ออกโทเคนปกปิด เอื้อประโยชน์ให้กันได้เพื่อที่จะได้เสนอขายต่อประชาชนแม้จะไม่ผ่านหลักเกณฑ์ การพิจารณา รวมถึงปัญหาการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการเสนอขายหลักทรัพย์ของประเทศไทย มีการนำดารานักแสดงหรือผู้มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการในสังคมออนไลน์หรือ Influencer ที่ไม่ผ่านการอบรมมาชักชวนประชาชนร่วมลงทุนโดยตรงทำให้ประชาชนหลงเชื่อลงทุนตามดารา นักแสดงหรือ Influencer ที่ตนชื่นชอบ จำนวนมาก อันอาจทำให้เกิดปัญหา ดังเช่น ข่าวคดีของ Forex-3D ที่ดารานักแสดงถูกดำเนินคดีกันหลายคนซึ่งหากเปรียบเทียบกับสาธารณรัฐสิงคโปร์แล้วมีความแตกต่างอย่างเห็นได้ชัด เนื่องจากสาธารณรัฐสิงคโปร์มีความ

เข้มงวดในเรื่องของการโฆษณาโทเคนที่ออกขายแก่ประชาชนมากกว่าของประเทศไทย รวมถึงมีบทลงโทษทางอาญาบังคับชัดเจนสำหรับผู้ฝ่าฝืนการโฆษณา ดังที่ธนาคารกลางของสาธารณรัฐสิงคโปร์หรือ Monetary Authority of Singapore (MAS) บัญญัติไว้ในมาตรา 251 ของกฎหมาย Securities and Futures Act 2001 (The Monetary Authority of Singapore, 2001) นอกจากนั้นยังมีการออกคู่มือแนะนำการโฆษณาในปี พ.ศ. 2565 เพิ่มเติมเนื่องจากเห็นว่าโทเคนดิจิทัลมีความเสี่ยงต่อการรับรู้ของประชาชนทั่วไป จึงเพิ่มมาตรการให้เข้มงวดมากขึ้น เช่น ห้ามโฆษณาในที่สาธารณะหรือผ่าน Influencer เป็นต้น เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายไทยในกรณี que พบว่ามีการเผยแพร่การโฆษณาที่ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ สำนักงาน ก.ล.ต. อาจสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจหยุดการโฆษณา แก้ไขโฆษณา หรือชี้แจงให้ผู้ลงทุนได้รับข้อมูลที่ครบถ้วนถูกต้อง แต่ไม่มีมาตรการลงโทษทางอาญาอย่างชัดเจนในกฎหมายแต่อย่างใด ซึ่งการโฆษณาเป็นกลไกที่ทำให้ประชาชนทั่วไปรับทราบข้อมูลได้พร้อม ๆ กันในคราวเดียว หากไม่กำกับดูแลอย่างระมัดระวังอาจส่งผลกระทบต่อความเสียหายในวงกว้างได้

3) ปัญหาการเยียวยาความเสียหายของผู้ลงทุนจากการระดมทุนของผู้ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายไทยและสาธารณรัฐสิงคโปร์แล้วพบว่าการกำหนดวิธีการรับเรื่องร้องเรียนไว้คล้ายคลึงกัน แต่สาธารณรัฐสิงคโปร์ จะมีการดำเนินการที่รวดเร็วกว่าประเทศไทยและมีการสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักลงทุนด้วยแผนชดเชยหรือกองทุนเยียวยาให้แก่ นักลงทุนที่ได้รับความเสียหายจากการทุจริตของ

ผู้ประกอบการ ซึ่งถือเป็นกลไกที่สำคัญในขั้นตอนสุดท้ายในการคุ้มครองนักลงทุนนอกเหนือจากบทลงโทษทางแพ่งและอาญา โดยการสั่งให้หยุดกิจการ หรือยึดอายัด แม้แต่รับสินทรัพย์ดิจิทัล ด้วยการบังคับให้ส่งรหัส Private key และห้ามเข้าถึง Wallet แต่ประเทศไทยไม่ได้มีการเยียวยาหรือจัดตั้งกองทุนชดเชยไว้แต่อย่างใด เป็นเหตุให้นักลงทุนส่วนหนึ่งตั้งข้อสงสัยถึงบรรทัดฐานในการพิจารณาอนุญาตจาก ก.ล.ต. ที่อนุญาตให้ประกอบกิจการแต่กลับไม่มีมาตรการใด ๆ ที่จะคุ้มครองและเยียวยานักลงทุน จากกิจการที่ได้รับการพิจารณาอนุญาตจาก ก.ล.ต. ตามที่ควรจะเป็น ในขณะที่สาธารณรัฐสิงคโปร์ได้จัดทำไว้ได้อย่างครอบคลุมและเป็นประโยชน์แก่นักลงทุน เป็นการใช้อำนาจรัฐตามแนวคิดเกี่ยวกับการกำกับดูแลและสินทรัพย์ดิจิทัล และทฤษฎีการกำกับดูแลที่ดี ซึ่งถือเป็นการสมควรที่เหยื่อของอาชญากรรมนั้นจะได้รับค่าทดแทนจากรัฐตามทฤษฎีเกี่ยวกับสิทธิเรียกร้องความเสียหาย แต่อย่างไรก็ดี ประเทศไทยยังไม่ได้กำหนดมาตราดังกล่าวไว้ อีกทั้งในการพิสูจน์ความเสียหายสาธารณรัฐสิงคโปร์มีความยืดหยุ่นไม่เคร่งครัดมากเท่ากับกฎหมายของไทย โดยในการพิสูจน์คดีแพ่งตามกฎหมายพยาน (Evidence Act) จะถือหลักที่ว่า “ฝ่ายใดกล่าวอ้างฝ่ายนั้นมีหน้าที่นำสืบ” ในทำนองเดียวกับกฎหมายของไทย แต่หลักฐานที่ได้จากการสอบสวนสามารถส่งมอบให้กับ MAS เพื่อใช้ดำเนินการสอบสวนและยื่นฟ้องให้ศาลมีคำสั่งลงโทษทางแพ่งแก่ผู้กระทำความผิดได้ หากได้รับความเห็นชอบจากอัยการและมีอำนาจฟ้องคดีแพ่งได้เองอีกด้วย

หากพิจารณามาตรการเยียวยาความเสียหายของประเทศไทย อาจอยู่ในรูปแบบของการฟ้องคดีแบบกลุ่ม (Class Action) ซึ่งตามกฎหมายไทยและสาธารณรัฐสิงคโปร์มีการกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการใช้สิทธิดำเนินคดีแบบกลุ่มไว้ในทำนองเดียวกัน แต่หลักการฟ้องคดีแบบกลุ่มข้างต้นเป็นเพียงหลักการเชิงทฤษฎี เพราะในความเป็นจริงยังมีความยุ่งยากอีกหลายประการที่ทำให้ผู้บริโภคบางส่วนเข้าไม่ถึงกระบวนการยุติธรรม เช่น ในสาธารณรัฐสิงคโปร์ต้องมีการพิสูจน์ความเสียหายที่สมาชิกกลุ่มได้รับ ซึ่งศาลจะเปิดโอกาสให้คู่ความโต้แย้งกันเพื่อแสดงหลักฐานให้ศาลเห็นว่าเหตุใดศาลจึงต้องรับหรือไม่รับคดีที่พิพาทกันอยู่เป็นคดีแบบกลุ่ม ซึ่งยิ่งทำให้ใช้ระยะเวลาในกระบวนการยุติธรรมยาวนานมากขึ้นและมีค่าใช้จ่ายเพิ่ม ดังนั้นหากพิสูจน์ไม่ได้หรือไม่ชัดเจนพอแม้ว่าจะชนะคดีก็อาจได้รับค่าเสียหายไม่คุ้มกับค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี ในกฎหมายสาธารณรัฐสิงคโปร์ จึงเป็นเรื่องยากในการพิสูจน์ความเสียหาย ทำให้การดำเนินคดีแบบกลุ่มยังไม่ค่อยได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายเท่าใดนัก แต่ก็ถือว่าเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพสำหรับเยียวยาผู้ลงทุนที่เสียหาย ซึ่งหากมีการพัฒนาแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนและได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐอาจจะช่วยให้ผู้บริโภคเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้ง่ายและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

สรุปผลการวิจัยและอภิปราย

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า แม้ว่าจะมีกฎหมายทั้งทางแพ่งและทางอาญาเกี่ยวกับการเงินการลงทุน รวมถึงพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

พ.ศ. 2535 พระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. 2561 และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กฎระเบียบ ข้อบังคับของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์หรือ ก.ล.ต. ก็ตามแต่ในยุคที่เทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงแบบก้าวกระโดดนี้ ทำให้ระบบการเงินการลงทุนนั้นเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะการระดมทุนด้วยสินทรัพย์ดิจิทัลทำให้กฎหมายที่บังคับใช้อยู่ไม่ครอบคลุมครบถ้วนต่อการกำกับดูแลกิจกรรมระดมทุนได้ จึงทำให้เกิดปัญหาการกำกับดูแลการระดมทุนสินทรัพย์ดิจิทัล ปัญหาหนี้ที่และความรับผิดชอบของผู้ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล และปัญหาการเยียวยาความเสียหายของผู้ลงทุนจากการระดมทุนของผู้ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาดังกล่าวในประเด็นต่าง ๆ ข้างต้น ทำให้ผู้ศึกษาได้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขเพิ่มเติม เพื่อปรับปรุงกฎหมาย ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาการกำกับดูแลการระดมทุนสินทรัพย์ดิจิทัล

1.1 ให้ปรับแก้ไขบทนิยาม “โทเคนดิจิทัล” ในมาตรา 3 ของพระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. 2561 โดยให้เพิ่มคำว่า “ในรูปแบบดิจิทัล ที่สร้างบนระบบบล็อกเชนหรือสร้างโดยใช้เทคโนโลยีกระจายศูนย์และเข้ารหัสในการคุ้มครองเท่านั้น” เพื่อขจัดความสับสนกับหน่วยข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้กันทั่วไปบนอินเทอร์เน็ต

1.2 ออกประกาศแก้ไขเพิ่มเติมประกาศคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ที่ กจ.15/2561 เรื่องการเสนอขายโทเคนดิจิทัล ต่อประชาชน ในภาคที่ 1 บททั่วไป หมวด 1 ข้อที่ 3 และในหมวดที่ 2 ข้อที่ 7 (2) ดังนี้
หมวดที่ 1 “ข้อ 3 ประกาศนี้ให้ใช้บังคับกับผู้ออกและเสนอขายโทเคนดิจิทัลดังต่อไปนี้ (1) โทเคนดิจิทัลเพื่อการลงทุน (2) โทเคนดิจิทัลเพื่อการใช้ประโยชน์ ซึ่งผู้ออกโทเคนดิจิทัลไม่พร้อมที่จะให้ผู้ถือใช้ประโยชน์ตามสิทธิของโทเคนดิจิทัลนั้น ๆ ได้ทันทีตั้งแต่วันที่เสนอขายโทเคนดิจิทัลครั้งแรก (3) โทเคนดิจิทัลประเภทหลักทรัพย์ (4) โทเคนดิจิทัลอื่นใดที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการระดมทุน โดยโทเคนดิจิทัลตาม (3) ให้บังคับใช้พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ฯ โดยอนุโลม”

หมวดที่ 2 ข้อที่ 7 (2) “สั่งให้ผู้ได้รับอนุญาตหยุดการเสนอขายโทเคนดิจิทัลในส่วนที่ยังมิได้เสนอขายหรือยังไม่มีผู้จองซื้อ และให้การอนุญาตเป็นอันสิ้นสุดลงในกรณีที่ได้รับเงินจองไว้แล้วยังไม่ได้ปฏิบัติการชำระหนี้ให้ผู้ออกชำระเงินคืนทั้งหมดให้แก่ผู้จองภายใน 14 วัน นับจากวันที่ออกคำสั่งระงับ ถ้าเกิดการซื้อขายสมบูรณ์แล้วก็ให้ซื้อขายตกเป็นโมฆะต้องคืนเงินให้กับผู้จองเช่นกัน หากผู้เสนอขายไม่สั่งระงับการขายมีบทลงโทษทั้งจำและปรับแล้วแต่กรณี” เพื่อจำแนกประเภทของโทเคนดิจิทัลให้ชัดเจนยิ่งขึ้นและเพิ่มความเข้มงวดในการระงับการระดมทุนโดยเพิ่มการลงโทษสำหรับผู้ระดมทุนที่กระทำผิด

1.3 แก้ไขเพิ่มเติม ข้อ (ง) ในข้อ 17 แห่งประกาศคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ที่ กจ. 16/2561 เรื่องหลักเกณฑ์เงื่อนไขและวิธีการให้ความเห็นชอบ ผู้ให้บริการระบบเสนอขาย หมวด 3 การทำหน้าที่กลั่นกรองข้อมูลเกี่ยวกับโทเคนดิจิทัล โดยเพิ่มเติมใน ดังนี้ “ให้ผู้ให้บริการระบบเสนอขายจัดให้มีผู้ตรวจสอบอิสระจากภายนอก เพื่อช่วยตรวจสอบโทเคนดิจิทัลของผู้ออกโทเคนดิจิทัล พร้อมลงลายมือชื่อรับรอง” เพื่อลดปัญหาการตรวจสอบผิดพลาด หรือตั้งใจที่จะร่วมมือกับผู้ออกโทเคนเพื่อทำการหลอกลวงได้

2. ปัญหาความรับผิดชอบของผู้ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล

2.1 ให้เพิ่ม ข้อ 39 ในหมวด 10 ในประกาศ คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ที่ กจ. 16/2561 เรื่องหลักเกณฑ์เงื่อนไขและวิธีการให้ความเห็นชอบผู้ให้บริการระบบเสนอขาย ดังนี้ “ข้อที่ 39 ในกรณีที่ผู้ให้บริการระบบเสนอขายโทเคนดิจิทัลไม่สามารถปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในประกาศนี้โดยทุจริต หรือให้ข้อมูลอันเป็นเท็จ ให้ระวางโทษจำคุก 2 ปี ปรับไม่เกิน 150,000 บาท หรือทั้งจำและปรับ” เพื่อเพิ่มความเข้มงวดในการควบคุมดูแลโทเคนก่อนที่จะส่งออกสู่มือประชาชน

2.2 ปรับลดจำนวนคณะกรรมการพิจารณาตราการลงโทษทางแพ่ง หมวดที่ 9 ของพระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. 2561 มาตรา 99 โดยให้เหลือเพียงผู้ที่เกี่ยวข้องที่สุด 1-2 คน เช่น อัยการสูงสุด และปลัดกระทรวงการคลังให้อำนาจ ก.ล.ต. พิจารณาได้ด้วยตนเอง แต่ต้องขอความยินยอม

จากคณะกรรมการฯ ก่อนดำเนินการลงโทษ เพื่อเพิ่มความรวดเร็วในการพิจารณาและดำเนินการได้ทัน่วงที

3. ปัญหาการเยียวยาความเสียหายของผู้ลงทุนจากการระดมทุนของผู้ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล

3.1 เพิ่มเพิ่มเติมหมวดที่ 10 ของพระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. 2561 จัดตั้งแผนเยียวยา หรือกองทุนความคุ้มครอง โดยกองทุนคุ้มครองจะถูกจัดเก็บและใช้เพื่อชดเชยให้แก่บุคคลใด ๆ ที่ได้รับความเสียหายทางการเงินเนื่องจากการทุจริต

3.2 เพิ่มนโยบายและจัดตั้งกองทุนเยียวยาผู้เสียหายจากการกระทำทุจริต โดยออกคำสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล หากประสงค์จะเสนอขายโทเคนให้กับประชาชน ต้องนำส่งเงินเข้ากองทุนเพื่อเป็นหลักประกันในการชดเชยความเสียหายให้กับนักลงทุน หากเกิดการทุจริต และให้เงินค่าปรับทางแพ่งจากผู้กระทำผิดบางส่วนส่งเข้ากองทุนเพื่อนำไปใช้เป็นเงินทุนสำรองในการเยียวยาผู้เสียหาย โดยกำหนดหลักเกณฑ์และขอบเขตการเยียวยาให้มีหลักเกณฑ์และเงื่อนไขอัตราส่วนและเอกสารหลักฐานในการนำเงินเบิกเงินจากกองทุนให้ครอบคลุมเพียงพอและสะดวกต่อการร้องขอเยียวยาความเสียหายโดยกำหนดให้เฉพาะในส่วน of โทเคนที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายหรือเป็นการทุจริตเท่านั้น ไม่ครอบคลุมถึงความเสียหายจากการลงทุนที่ไม่สำเร็จตามหนังสือชี้ชวนหรือตามความสมัครใจของนักลงทุนและการลงทุนจากต่างประเทศที่ไม่ผ่านการอนุญาตจาก ก.ล.ต.

เอกสารอ้างอิง

- International Business Machines. (2023). **What Is Blockchain?**. Retrieved from <https://www.ibm.com/topics/blockchain>. [2023, 15 Oct.]
- ICO Portal. (2022). **Service Provider of System of Offering Digital Tokens for Sale**. Retrieved from <https://www.ico.co.th>. [2024, 17 Jan.] (In Thai)
- Kasikornbank. (2022). **What is ICO? Get to know each other before investing**. Retrieved from <https://www.kasikornbank.com/th/kwealth/Pages/investment-understand-ico.aspx>. [2023, 15 Mar.] (In Thai)
- Nakamoto. (2009). **Bitcoin: A Peer-to-Peer Electronic Cash System**. Retrieved from <https://bitcoin.org/bitcoin.pdf>. [2023, 15 Oct.]
- Office of the Securities and Exchange Commission (2021). **Digital Asset Wallets: Precautions and Care** .Retrieved from [https:// www.sec.or.th/TH/Template3/Articles/2564/120764.pdf](https://www.sec.or.th/TH/Template3/Articles/2564/120764.pdf) [2021, 8 Jul.] (In Thai)
- SPV 77 Company Limited. (2020). **SiriHub Token**. Retrieved from [https://spv77.digital/about /](https://spv77.digital/about/). [2023, 23 Jan.] (In Thai)
- Tothanakasem, W. (1999). Creating Good Governance in Organizations. **CAT Journal**, 5(2), 11-17. (In Thai)
- The Monetary Authority of Singapore. (2001). **Securities and Futures Act (Chapter 289), Section 251** Retrieved from <https://sso.agc.gov.sg/act/sfa2001?ProvIds=P11-#P11->. [2023, 3 Sep.]
- Wattanawanich, P. (1981). Law governing Compensation for Damage to Victim of Crime : Conception of Welfare State. **Thammasat Law Journal**, 9(1), 63-75. (In Thai)
- Wisarutpit, W. (2022). Collected writings on Constitutional Law and Administrative Law. 1st printing Bangkok: **Winyuchon**, 49-51 (In Thai)
- Z/Yen. (2024). **The Global Financial Centres Index**. Retrieved from <https://zyen.com/publications/public-reports/the-global-financial-centres-index-3/>[2024, 7 Feb.]